
CYSAG - CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG
AR ADDYSG GREFYDDOL
08/06/21

YN BRESENNOL: Cynghorydd Paul John Rowlinson (Cadeirydd)

Aelodau Cyngor Gwynedd: Y Cynghorwyr Menna Baines, Selwyn E Griffiths, Judith Humphreys, Dewi W Roberts

Cristnogion a Chrefyddau Eraill: Eurfryn Davies (Undeb Bedyddwyr Cymru), Anest G Frazer (Yr Eglwys yng Nghymru), Gwawr Maelor Williams (Eglwys Bresbyteraidd Cymru)

Athrawon: Miriam A. Amlyn (NAS/UWT),

Swyddogion: Einir Rh Davies (Swyddog Cefnogi Aelodau), Buddug Mair Huws (Swyddog Gwella Ansawdd Addysg Gynorthwyol a Chlerc CYSAG), Sion Huws (Adran Gyfreithiol), Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau)

Yn Bresennol ar Gyfer Eitem 8: Dr Gareth Evans Jones, Darlithydd Astudiaethau Crefyddol, Ysgol Hanes, Athroniaeth a Gwyddorau Cymdeithas, Prifysgol Bangor

Cadarnhawyd, er bod nifer o ymddiheuriadau wedi dod i law, bod cworwm.

1. GWEDDI

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan Y Cynghorydd Selwyn E Griffiths.

2. GWEDDI

PENDERFYNWYD ail-ethol y Cynghorydd Paul Rowlinson yn Gadeirydd y pwyllgor hwn am 2021/22.

3. ETHOL IS-GADEIRYDD

PENDERFYNWYD ail-ethol y Cynghorydd Menna Baines yn Is-Gadeirydd y pwyllgor hwn am 2021/22.

4. YMDDIHEURIADAU

Eirian Bradley Roberts (Yr Eglwys Gatholig), Dashu (Bwdiaeth), Cathryn Davey (UCAC), Garem Jackson (Pennaeth yr Adran Addysg), Heledd Jones (NEU)

5. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

6. MATERION BRYG

Ni dderbyniwyd unrhyw fater bryg

7. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

Bu i'r Cadeirydd gadarnhau cofnodion y cyfarfod o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 10 Chwefror, 2021 fel rhai cywir, a'u llofnodi.

8. DYFODOL CANOLFAN ADDYSG GREFYDDOL PRIFYSGOL BANGOR

Croesawyd Dr Gareth Evans Jones, Darlithydd Astudiaethau Crefyddol, Ysgol Hanes, Athroniaeth a Gwyddorau Cymdeithas, Prifysgol Bangor i'r Pwyllgor. Cadarnhaodd fwriad yr Adran, mewn trafodaethau gyda'r Llyfrgell, i gymryd drosodd y cyfrifoldeb am y Ganolfan, gan ei huno gyda phrosiect newydd o'r enw 'Ail-gysylltu'. Cadarnhaodd fanteision bod yn perthyn i Adran draws-ddisgyblaethol sydd yn annog rhannu modiwlau.

Manylodd am y prosiect fydd yn creu adnodd newydd ysgrifenedig i athrawon Addysg Grefyddol Lefel A. Nododd bod y Brifysgol yn y broses o drafod llwybrau newydd Addysg Grefyddol oddi fewn i'r cwrs gradd, gan annog myfyrwyr, fel rhan o'r cwrs i ddilyn llwybr Addysg Grefyddol. Ategwyd y sylw drwy gadarnhau bod yr Adran Addysg hefyd yn cynnig modiwl newydd addysg i gynnwys Addysg Grefyddol sydd yn rhoi blas ar ddysgu ac addysgu.

Nododd y Pwyllgor eu bod yn falch o glywed am y llwybr Addysg Grefyddol, yn enwedig yn sgil y datblygiadau gyda'r cwricwlwm newydd, a'r angen i sicrhau bod athrawon cymwys sydd â gwybodaeth arbenigol am Addysg Grefyddol.

Gofynnwyd tybed fyddai modd cynnwys deunydd ar gyfer TGAU, gan y teimlwyd mai ar y lefel hon oedd eisiau dal diddordeb y disgyblion, gan efallai bontio wedyn i ddangos y cyfleoedd. Nodwyd ei fod yn gyfle gwych nawr i wneud hyn, er mai y targed oedd disgyblion Lefel A.

Amlygwyd yr heriau megis cysylltu gydag ysgolion yn ystod y cyfnod diweddar. Nododd hefyd y diffyg adnoddau cyfrwng Cymraeg, ond bod y broblem hon wedi ei goresgyn drwy addasu deunyddiau Saesneg yn hytrach na dim ond eu cyfieithu, gan ychwanegu gwedd Gymreig iddynt.

O ran Safon Uwch yn Arfon yn benodol, gan fod y niferoedd sydd yn dewis gwneud y pwnc yn isel, onid dysgu o bell fyddai un ateb? Cadarnhawyd y byddai yr Adran yn gallu bod o gymorth gyda hyn gan mai cydweithio yw y flaenoriaeth. Ategwyd y sylw gan nodi bod modiwl blas ar addysgu yn cael ei gynnig gan yr Adran Addysg, gyda lle i brosiect rhyngweithiol.

Cadarnhawyd y bydd y newyddlen Newyddion Addysg Grefyddol yn cael ei hatgyfodi a'i rhyddhau cyn diwedd y flwyddyn.

PENDERFYNWYD croesawu y diweddariad gan Yr Athro G Evans Jones a chytuno i gydweithio pellach rhwng CYSAG Gwynedd, Adran Addysg Cyngor Gwynedd a Phrifysgol Bangor.

9. ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYSAG

Cyflwynwyd yr adroddiad drafft ar gyfer y cyfnod Medi 2019 - Awst 2020 i'r Panel. Codwyd pryder gan yr awdwr bod cefnogaeth GwE wedi dod i ben erbyn hyn, ac o ganlyniad bod y trosolwg a'r dadansoddi arbenigedd pwnc wedi eu colli yn yr Adroddiad. Nodwyd mai sgil effaith arall o golli y gefnogaeth oedd nad oedd y Cynllun Gweithredu mor gynhwysfawr â'r blynyddoedd a fu.

Diolchwyd am yr adroddiad a nodwyd y sylwadau, gan gytuno mabwysiadu yr adroddiad ar gyfer y cyfnod Medi 2019 i Awst 2020.

10. CYFETHOL DISGYBLION AR BWYLLGOR CYSAG

Atgoffwyd pawb bod y mater uchod wedi ei drafod rai blynyddoedd yn ôl, ac mai un o'r anawsterau ar y pryd oedd materion ymarferol yn ymwneud â gallu disgyblion i deithio i Gaernarfon i fynychu cyfarfodydd. Nodwyd na fyddai teithio yn broblem erbyn hyn gan fod y cyfarfodydd yn cael eu cynnal yn rhithiol.

Cafwyd trafodaeth a nodwyd pryderon megis cyfrinachedd adroddiadau a tybed fyddai yn addas i ddisgybl fod yn rhan o'r math hwn o drafodaeth? Nodwyd, fodd bynnag, bod cyfarfodydd CYSAG yn gyfarfodydd cyhoeddus. Nodwyd bod yn rhaid cael pwrpas clir i'r disgybl fod yn bresennol yn y cyfarfod, gyda rôl a chyfraniad clir i'w wneud. Cwestiynwyd beth fyddai y sefyllfa o ran angen y disgybl i ddatgan buddiant?

Awgrymwyd y gellid ystyried derbyn mewnbwn gan athro a disgybl wrth i athro sôn am ddarn arbennig o waith a'r plentyn yn ei drafod o ogwydd y disgybl? Atgoffwyd y Pwyllgor bod y mater o gynnwys disgyblion ym mhwyllgorau y Cyngor wedi ei drafod mewn pwyllgorau eraill. Teimlodd y Pwyllgor, o ganlyniad i newid mewn rheolau pleidleisio ar gyfer pobl ifanc, a'r gwaith o hybu yr ifanc i gymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau, y byddai yn ddefnyddiol i'r Cadeirydd wneud ymholiadau pellach. Cwestiynwyd efallai y byddai yn well trafod gyda phobl ifanc yn y lle cyntaf gan egluro beth yw CYSAG a holi tybed a fyddent yn teimlo bod rôl ganddynt? Nodwyd ei bod yn bwysig bod yn glir beth fyddai rôl y disgybl yn y cyfarfod. Cadarnhawyd y byddai angen ystyried sut i ddewis plant o ran oedran, lleoliad, faint o blant, ayyb.

Penderfynwyd, yn ddarostyngedig ar y sylwadau a ddaw i law yn dilyn sgwrs rhwng y Cadeirydd a'r Swyddog priodol, derbyn y cynnig i lunio gweithgor i edrych ar yr holl opsiynau o ran cyfethol disgyblion ar bwyllgor CYSAG. Cytunwyd y byddai angen adrodd yn ôl i'r Pwyllgor llawn maes o law o dan gadeiryddiaeth y Cynghorydd Dewi W Roberts, gyda Miriam Amlyn, Anest G Frazer a Gwawr M Williams yn aelodau.

11. YMATEB I YMGYNGHORIAD LLYWODRAETH CYMRU AR "CANLLAWIAU YNGHYLCH CYNLLUNIO A GWEITHREDU ELFEN ORFODOL CREFYDD, GWERTHOEDD A MOESEG"

Derbyniwyd yr adroddiad, gan nodi y bydd angen trefnu cynhadledd rhwng Rhagfyr 2021 a'r Haf 2022 fel mae pethau yn sefyllfa ar hyn o bryd.

Cafwyd trafodaeth a nodwyd y gobaith na fydd unrhyw newid cyn 2023 er mwyn ei wneud yn iawn, gan y bydd hon yn ffordd wahanol o roi gwersi. Cadarnhawyd bod yr Undebau wedi ymgynghori llawer gan gynnal llawer o drafodaethau. Nodwyd bod y ddogfen yn edrych yn dda, ond bod pryder o ran faint o oriau sydd wedi eu clustnodi i Addysg Grefyddol, a'r angen i weithio yn galed i gadw statws Addysg Grefyddol gan ei fod wedi bod yn bwnc unigol hyd yn hyn.

CYSAG Dydd Mawrth, 8 Mehefin 2021

Cadarnhawyd bod ESTYN eisoes wedi bod yn holi sut y bwriedir cadw arbenigedd y pwnc.

Penderfynwyd dangos bodlonrwydd gyda chynnwys yr ymgynghoriad, gan nodi bod sgiliau pwnc Addysg Grefyddol yn allweddol o ran yr elfen arbenigol wrth addysgu'r cwricwlwm newydd. Nodwyd bod angen i Lywodraeth Cymru oedi am o leiaf blwyddyn cyn cyflwyno y cwricwlwm newydd, er mwyn i ysgolion gael cyfle i ail-sefydlogi.

12. MATERION CCYSAGAU

- a) Derbyniwyd Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 23 Mawrth, 2021
- b) Cefnogwyd Enwebiad Kathy Riddick i'r Pwyllgor Gwaith
- c) Nodwyd Dyddiad y Cyfarfod Nesaf a chynigiwyd enwau Eurfryn Davies, Y Cynghorydd Dewi W Roberts a'r Cynghorydd Paul Rowlinson fel Cynrychiolaeth i'r CCYSAGAU y tro hwn.

Dechreuodd y cyfarfod am 2.00 y.h. a daeth i ben am 3.40 y.h.

CADEIRYDD